

EĞİTİM FAKÜLTESİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİNİN ETKİLİLİK DÜZEYİ

Yrd. Doç. Dr. Adnan KARADÜZ

Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü

Öğr. Gör. Yusuf ESER

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

Öğr. Gör. Cemil ŞAHİN

Gümüşhane Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü

Azmi Bayram İLBAY

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

Özet

Bu çalışmada hizmet öncesi öğretmen adaylarının okul uygulaması dersine ilişkin görüşler araştırıldı. Öğretmenlik Uygulaması dersi öğretmenlik mesleğine ilişkin etkinliklerin yer aldığı, öğrencilerin hizmet öncesi mesleğe ilişkin beceri ve deneyim kazandığı, görüş ve kanaat oluşturdıkları bir derdir. Dersin uygulamaları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda yapılmakta, bu uygulamalar aday öğretmenlerin mesleki bilgileri öğrenmesini önemli ölçüde etkilemektedir. Öğrencilerin uygulama sonucunda dersle ilgili görüşleri, onların başarısıyla birlikte, dersin etkililik düzeyini yansıtmaları bakımından önem taşır. Öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası bilgi ve becerileri arasındaki ilişki üzerinde duruldu. Bu araştırma 2008-2009 öğretim yılında Erciyes Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü ve Ağrı Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü 4. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Değerlendirmede "Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu"nda geçen ölçme maddelerinden yararlanıldı.

Aday öğretmenlerin uygulama öncesi ve uygulama sonrası görüşlerini içeren veriler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için SPSS for Windows programında χ^2 (ki kare) uygulandı. Yapılan araştırma sonucunda öğretmenlik uygulaması dersi öncesi ve sonrasında aday öğretmenlerin görüşlerinde farklılıklar oluşmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik uygulaması dersi, aday öğretmen, uygulama okulu

THE EFFECTIVENESS OF TEACHING PRACTICE MODULE IN OPINIONS OF FINAL-YEAR STUDENT TEACHERS

Abstract

The aim of the study is obtained student teachers' perceptions of practicum module. Practicum is a module that provides activities for teaching profession and through which student teachers gain skills and experiences as well as form their teaching discourses for teaching profession at the pre-service level. Practicum takes place in the schools that are governed by the Ministry of Education affecting student teachers' professional learning significantly. The feedback taken from the student teachers just after they taught is an important indication for the effectiveness and evaluation of the practicum module. Their skills and knowledge in terms of pre- and post-practicum periods are compared. The research sample is 4th-year (senior) student teachers from the department of Turkish teaching of Erciyes University Education Faculty; end the department of primary teaching of Ağrı Education Faculty.

Assessment is carried out by using the 'Form of Practicum Assessment' and chi-square test on SPSS software. Our results indicate that there are some significant differences between pre- and post-practicum periods in terms of student teachers' perception of practicum module.

Key Words: The lecture of teaching practicum, student (candidate) teacher, practicum module

GİRİş

Öğretmenlik, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel beceriler içeren, çok boyutlu ve zengin bilgi ve deneyimlerin buluştuğu; sosyal becerilerin ön planda olduğu bir meslektir. Öğretmenlik mesleğine hazırlanan bireylerin meslek öncesi birçok bilişsel bilgi ve beceriyi kazanmaları, olumlu tutum ve davranışlar geliştirmiş olmaları gerekir. Maynard ve Furlong'a göre, (1994) öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve davranışlar bir süreç içinde adaylar tarafından geliştirilir ve bu sürecin temelinde de mesleğe ilişkin eğitim yer almaktadır. Her açıdan bilimsel bir nitelik taşıyan mesleki eğitim sürecinde, birçok deneyim ve tutumun temeli atılır. Öğretmenlik mesleğine hazırlanan bireylerin temelde kazanacakları çeşitli becerilerle deneyimleri alan eğitimiyle birlikte eğitim bilimlerine ait disiplinlerin yer aldığı teorik ve uygulamalarla biçimlendirilir.

Mesleki eğitimin uygulamalarının başında gelen *Öğretmenlik Uygulaması* dersi, öğretmenlik mesleğine yönelik uygulama ve etkinliklerin yer aldığı, öğrencilerin hizmet öncesinde mesleğe ilişkin beceri ve deneyim kazandığı, görüş ve kanaatler oluşturdukları bir derstir. Bu dersin öğrencilerin öğretmenlik becerileri üzerindeki etkisi, hiç şüphesiz ki büyük önem taşımaktadır.

Öğretmenlik uygulaması dersi öğrencilere mesleğe ilişkin uygulanabilir bilgi ve becerileri kazandırdığından, bu dersin uygulamalarına gereken önem verilmelidir. Tüfekçi (1998), araştırmasında okul uygulamalarında öğrencilerde davranış ve tutum bağlamında çok büyük değişiklikler meydana geldiğini vurgulamakta, okullarda her türlü faaliyete yer verilmesi gerektiğini, bu derse daha fazla önem verilmediğini söylemektedir.

Dersin Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda uygulamalı yapılması, aday öğretmenlerin öğrenmesini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu dersin etkinliklerinin gerçek öğrenme ortamlarında sürdürölmesi, öğretmen adaylarının kalıcı öğrenmeler edinmelerini, mesleğe ilişkin yeni tutum ve davranışlar kazanmalarını hiç kuşkusuz ki destekleyecektir. Birey, gerçek öğrenme ortamlarında uygulama ve etkinliklere aktif olarak katılarak çok zengin ve gerçekçi öğrenme yaşantılarıyla tanışır. Bu yaşantılar sayesinde mesleğe ilişkin birçok bilgiyi tanıma ve yorumlama fırsatı bulur. *Öğretmenlik Uygulaması* dersi sayesinde gerçek öğrenme ortamlarında birçok bilgi ve beceriyi kazanan birey, mesleki bilgiye ilişkin düşünce ve tutumlar geliştirir. Bu bakımdan öğretmenlik uygulaması dersinin etkinlikleri aksatılmadan yürütölmeli, öğretmen aday adaylarının öğrenme ortamlarındaki etkileşimleri zenginleştirilmelidir.

Uygulama okulunda katıldığı etkinliklerde gerçek problemle karşılaşan birey, onu tanımaya ve çözmeye çalışır. Aday öğretmen her bir gerçek olayla ve durumla karşılaştıkça öğrendiklerini anlamlandırır, yorumlar. Rorty, öğrenmenin bir anlamlandırma süreci olduğunu ifade etmekte, anlamın içerik, bağlam ve öğrenenin etkileşimiyle işlev kazandığını belirtmektedir. Rorty'ye göre bilgi, sosyal ve bireysel bir değer taşımakta, sosyal etkileşim ve bireysel (anlamlar) yaşanabilirlikten doğmaktadır. (Savery, J. R., 1996: 136) Öğretmenlik mesleğine hazırlanan eğitim fakültesi öğrencilerinin, ilk ve orta öğretim okullarında katıldıkları *Öğretmenlik Uygulaması* dersi bu bağlamda değerlendirildiğinde, Milli Eğitim'e bağlı okullardaki gerçek öğrenme ortamlarında öğretmen aday adaylarının etkileşime girerek öğretmenlik mesleğine hazırlandıkları görülür. Öğrenciler bu derste, öğretmenlik mesleğine ilişkin birçok bilgiyi gerçek öğrenme ortamlarında tanıyıp uygulayabilmektedir. Böylelikle öğrenme ortamları aday öğretmenler için bağlam oluşturmakta, gerçek olay veya durumlarla etkileşim onlara deneyimler kazandırmaktadır.

Öğretmenlik uygulaması dersi, teorik alt yapısı olan uygulamaya dayalı bir derstir. Öğrenci, lisans eğitiminde daha önceden öğretmenlik mesleğine ilişkin edindiği bir birçok bilgiyi, bu ortamlarda tanıyıp hatırlamakta, yorumlayıp anlamlandırarak yeniden yapılandırmaktadır. Gerçek öğrenme ortamlarında aday öğretmenler eğitime yönelik birçok problemi yerinde tanıma ve onu çözme fırsatını elde eder. Hacıoğlu, öğretmenlik mesleğiyle ilgili uygulamaların, alan kültürü, genel kültür ve öğretmenlik formasyonu derslerinde kazandıkları bilgi, beceri ve tutumu geliştirdiğini ifade etmektedir (Yapıcı, 2004: 1).

Okul uygulaması dersinde aday öğretmenlerin öğretmenlik becerisi kazanmasında öğretmen rehberliklerinin önemli rolü vardır. Uygulama öğretmeni rehberliğinin kalitesi, aday öğretmenin kazanımlarını önemli ölçüde etkiler. Bu derste beklenen başarıları elde edilebilmek için çevreyle birlikte öğretmenlerin bilgi ve becerisinden yararlanılır. Kiraz (2001) araştırmasında uygulama okullarında gerçekleştirilen öğretmenlik uygulaması dersinde başarıya ulaşmada rehber öğretmenin bilişsel ve duyuşsal açıdan yeterli olması gerektiğini belirtir. Söz konusu araştırmada, öğretmen rehberliklerinin yetersiz oluşunun öğrencilerin öğrenmelerini olumsuz etkilediği üzerinde durulmuştur.

Uygulama öğretmenleriyle birlikte danışman öğretim elemanı, uygulama okulunun durumu da bu dersin etkililik düzeyine tesir etmektedir. Bir okulun uygulama okulu olabilmesi için aday öğretmenlere mesleki ve kişisel destek sağlamayı kabul etme, öğretmenlerin eğitimi için uygun bir ortama ve kaynaklara sahip olma, hedef alınan yaş grupları ve derslerle ilgili

Eğitim Fakóltesi Son Sınıf Öğrencilerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlik
Uygulaması Dersinin Etkililik Düzeyi

öğretmenlik deneyimi kazandıracak olanaklara sahip olma, öğretmen adayları ile çalışmada deneyimli ve onların ihtiyaçlarına ilgi duyan bir öğretim elemanı kadrosuna sahip olma, öğretmen adayları için ulaşma elverişli bir durumda bulunma, öğretmen adaylarının yapacakları uygulama, çalışmalarının izlenmesi ve değerlendirilmesinde eğitim fakólterleriyle uygulama okullarının tam bir iş birliğinde olması gerekir (YÖK, 2001: 5). Şahin (2004) ise araştırmasında, tarafların karşılıklı beklentileri doğrultusunda öğretmen adayları, uygulama okulu ve eğitim fakóltesi karşılıklı olarak sorumluluklarını tam anlamıyla yapamadıklarını ve bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ifade etmektedir.

Azar (2003) ise araştırmasında; “Fakólte-okul İşbirliği programına katılan taraflar Okul Deneyimi 1, Okul Deneyimi 2 ve Okullarda Uygulama çalışmalarının faydalı olduğu noktasında görüş birliğinde oldukları söylemlerinden ortaya çıkmaktadır. Bu derslerin daha sağlıklı yapılması için tarafların (fakólte öğretim elemanı, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları daha fazla koordinasyonun zorunlu olduğunu ve bunun için bu konularla ilgili bir hizmet içi eğitim veya seminer düzenlenmesinin faydalı olacağı sonucu ortaya çıkmaktadır.” ifadelerine yer verir.

Yapılan araştırmalar aday öğretmenlerin öğretmenlik becerilerinin gelişmesinde uygulamaların gerekli olduğu yönündedir. Bazı araştırmalarda ise uygulamalarda önemli aksamalar ve sorunlar olduğu belirtilmektedir. Buna karşın, uygulamadaki yetersizlikler veya aksamaların olduğu durumlarda bile aday öğretmenler bilgi ve becerilerini önemli ölçüde geliştirebilmektedir. Öğretmenlik uygulamasında ortaya çıkan sorunlar aday öğretmenlerin yetişmesini olumsuz etkilemektedir. Her türlü aksama ve olumsuzluklara rağmen eğitim fakóltesindeki öğrencilerin öğretmenlik mesleğine hazırlanmasında uygulamaya dayalı öğrenmelere yer vermek gerekir.

Öğretmenlik uygulaması dersini alan öğrencilerin geliştirdiği düşünce ve tutumların olumlu ya da olumsuz oluşu, dersin başarı düzeyi hakkında bilgi verir. Öğrencilerin uygulama sonucunda dersle ilgili görüşleri, onların başarısıyla birlikte, dersin etkililik düzeyini yansıtmaları bakımından önem taşır. Bu yüzden, bu araştırmada öğrenci görüşleri esas alınmış ve Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmenlik mesleğine hazırlanan öğrenciler üzerindeki etkisi araştırılmaya çalışılmıştır.

PROBLEM

Eğitim fakólterinde dört yıl boyunca eğitim gören bireylerin aldığı teorik ve uygulamalı derslerin öğrencilerin bilgi ve becerilerine önemli

katkıları vardır. Son sınıfa gelen öğretmen adayları ya da son sınıf öğrencileri dört yıl boyunca bütün derslerde edindikleri bilgi ve kazanımları, son sınıfın bahar döneminde yer alan *Öğretmenlik Uygulaması* dersinde kullanarak öğretmenlik deneyimlerini geliştirmektedirler. *Öğretmenlik Uygulaması* dersi, öğrencilerin mesleki becerilerini geliştirip olgunlaştırmaları bakımından önem taşımaktadır. Dersin uygulamalarının ilköğretim okullarında gerçekleştirilmesi, bu dersin diğer derslerden ayrılan önemli bir yanını oluşturmaktadır. Ders uygulamalarının niteliğinin araştırılıp değerlendirilmesi oldukça önemlidir. Araştırmada, bu dersi aldıktan sonra öğrencilerin mesleki bilgi ve becerilerinde ne gibi değişiklik olduğuna ilişkin görüşleri tespit edilmeye çalışılacaktır. Sınıf Öğretmenliği ve Türkçe Eğitimi bölümü son sınıf öğrencilerinden oluşan örneklem grubunun nitelikleri aşağıdaki araştırma soruları kapsamında irdelenecektir.

Problem Cümlesi

Son sınıf Türkçe ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü öğrencileri, Öğretmenlik Uygulaması dersini aldıktan sonra onların görüşlerine göre mesleki bilgi ve becerilerinde ne ölçüde bir değişiklik oluşmaktadır?

Alt Problemler

Öğretmenlik uygulaması dersini alan eğitim fakültesindeki Türkçe Eğitimi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü son sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenlik uygulaması dersi öncesi ile sonrası arasında:

- a. Konu alanı bilgisi ile ilgili görüşlerinde fark oluşmuş mudur?
- b. Alan eğitimi ile ilgili görüşlerinde fark oluşmuş mudur?
- c. Öğretim sürecini plânlama ile ilgili görüşlerinde fark oluşmuş mudur?
- d. Öğretim süreci ile ilgili görüşlerinde fark oluşmuş mudur?
- e. Sınıf yönetimi ile ilgili görüşlerinde fark oluşmuş mudur?
- f. İletişim ile ilgili görüşlerinde fark oluşmuş mudur?

Sayıtlar

- a. Ankete katılan öğrenciler görüşlerini belirtirken yeterli düzeyde motive olmuştur.
- b. Anket maddeleri, üzerinde araştırma yapılan konuyu kapsayacak niteliktedir.

Sınırlılıklar

- a. Bu araştırma, 2008-2009 öğretim yılında Erciyes Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü ve Ağrı Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü 4. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır.
- b. Araştırma bu fakólterde yer alan öğrencilerle sınırlıdır.

YÖNTEM

Araştırmanın modeli alan taraması şeklindedir. Geliştirilen anket maddelerinin geçerlik güvenirlik ön çalışması yapıp uzman görüşü de alınarak uygulamaya konulmuştur. Veri toplama aracının geliştirilmesinde, öğretmenlik uygulamasında kullanılan “Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu”nda geçen ölçme maddelerinden yararlanıldı. Veri toplama aracının geçerlik çalışması uzman görüşüne bağlı olarak yapıldı. Güvenirlik çalışmasında α (alpha değer)= 0.86 olarak hesaplandı. Bu değer de araştırmada kullanılan ölçme aracının güvenilir olduğunu göstermektedir. Ölçme aracı elden dağıtılarak uygulandı ve elden toplandı. Araştırmada veri toplama aracı ile elde edilen veriler SPSS for Windows 11.0 hesaplandı.

Evren

Araştırmanın evreni Erciyes Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü ve Ağrı Üniversitesi Eğitim Fakóltesi 2008-2009 Sınıf Öğretmenliği Bölümü öğrencilerini kapsamaktadır.

Örnekleme

Araştırmanın örnekleme 2008-2009 öğretim yılında Erciyes Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü ve Ağrı Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinden random usulüyle seçilen 412 öğrenciden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak kullanılan “Öğretmenlik Uygulaması Formu” toplam kırk maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler konu alanı, alan eğitimi bilgisi, öğretme sürecini planlama, öğretim süreci, sınıf yönetimi ve iletişim becerileri olmak üzere, toplam altı alt başlıktan oluşmaktadır. Anket maddelerine ilişkin görüşler beşli likert ölçeğine dayanmaktadır.

Verilerin Analizi

Veri toplama araçlarıyla elde edilen bilgiler bilgisayar ortamına aktarılarak SPSS for Windows programıyla veriler arasındaki ilişkiler tespit edilip istatistiksel veriler tablolar hâline getirilmiştir. Aday öğretmenlerin uygulama öncesi ve uygulama sonrası görüşlerini içeren veriler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için SPSS for Windows programında χ^2 (ki kare) uygulandı. Çıkan sonuçlar anlamlılık düzeyleri belirlenerek tablolar oluşturuldu. Tartışma ve yorum bu tablolar üzerinden yapıldı.

BULGULAR ve YORUMLAR

Anketimizde 4., 11., 13., 24., 25., 26., 28., 32. maddelerde denekler “Hiç” seçeneğini tercih etmemişlerdir. Kullanılan ankette anket sorularından, 2., 3., 4., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 19., 21., 22., 26., 28., 29., 30. maddelerde anlamlı düzeyde fark bulunamamıştır. 0,05 düzeyinde 1., 5., 6., 8., 18., 20., 33.maddeler anlamlı bulunurken; 0,01 düzeyinde 7., 15., 16., 23., 24.,27., 32. maddeler; 0,001 düzeyinde ise 17., 25., 31., 34. ve 35. maddeler anlamlı bulunmuştur.

Tablo 1: Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Görüşlerin Dağılımı Tablosu

Madde No	N	s.d.	χ^2_h	Anlamlılık
1	412	4	11,72	*
2	412	4	8,35	
3	412	3	8,074	
4	412	4	5,027	
5	412	4	11,3	*
6	412	4	12,538	*
7	412	4	13,548	**
8	412	4	9,744	*
9	412	4	7,218	
10	412	4	7,238	
11	412	3	7,096	
12	412	4	8,681	
13	412	3	7,469	
14	412	4	9,006	
15	412	4	15,042	**

Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Etkililik Düzeyi

16	412	4	13,374	**
17	412	4	21,008	***
18	412	4	11,923	*
19	412	4	7,036	
20	412	4	12,419	*
21	412	4	3,637	
22	412	4	8,506	
23	412	4	13,78	*
24	412	3	16,197	**
25	412	3	16,944	***
26	412	3	4,207	
27	412	4	14,407	**
28	412	3	6,259	
29	412	4	9,241	
30	412	4	6,192	
31	412	4	18,971	***
32	412	3	14,034	**
33	412	4	11,024	*
34	412	4	17,83	***
35	412	4	16,35	***

* ,05 düzeyinde anlamlı

** ,01 düzeyinde anlamlı

*** ,001 düzeyinde anlamlı

Konu Alanı İle İlgili Bulgular

Konu alanı ile ilgili anket maddelerine bakıldığında öğretmen aday adaylarının 1. maddeye (Konu ile ilgili temel ilke ve kavramları bilmede yeterliliğim) ön test ve son test maddesine vermiş oldukları cevaplarda ,05 düzeyinde anlamlılık bulunmuşken 2.(Konuda geçen temel ilke ve kavramları mantıksal tutarlılıkla ilişkilendirebilme yeterliliğim), 3. (Konunun gerektirdiği sözel ve görsel dili(şekil, şema, grafik, formül vb.) uygun biçimde kullanabilme yeterliliğim) ve 4. (Konu ile alanın diğer konularını ilişkilendirebilme yeterliliğim) maddelere verilen cevaplarda anlamlılık bulunamamıştır.

Konu alanı ile ilgili ön test ve son test arasındaki karşılaştırmada, kavramlara ait bir maddeden başka, anlamlı bir fark bulunamamış olması uygulamaya giden öğretmen adaylarının uygulama ortamlarından yeterince etkilenmediklerini ortaya koymaktadır. Yani uygulama okullarının, teorik bilgiye sahip öğretmen adaylarına herhangi bir pratik bilgi ve beceri kazandıramadığı şeklinde düşünülebilir.

Alan Eğitimi İle İlgili Bulgular

Alan eğitimi ile ilgili anket maddelerine bakıldığında öğretmen aday adaylarının 5.(Özel öğretim yaklaşım yöntem ve tekniklerini bilme yeterliliğim), 6.(Öğretim teknolojilerinden yararlanabilme becerilerim) ve 8.(Öğrenci sorularına uygun ve yeterli yanıtlar oluşturabilme yeterliliğim) maddelerde ,05 düzeyinde anlamlılık bulunurken, 7.(Öğrencilerde yanlış gelişmiş kavramları belirleyebilme yeterliliğim) maddede ,01 düzeyinde anlamlı fark bulunmuş, anketin 9.(Öğrenme ortamının güvenliğini sağlayabilme yeterliliğim) maddesinde anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Alan eğitimi ile ilgili ortaya konulan görüşlerde yüksek düzeyde anlamlı bir farkın görülmesi, uygulamaya giden aday öğretmenlerin teorik bilgilerinin yeterli olduğu, bu bilgilerini uygulama ortamında beceriye dönüştürdükleri ve alan eğitiminde kendilerini daha da geliştirdikleri görülmektedir. Uygulama sürecinde aday öğretmenlerin yeniden kaynaklara yöneldikleri, alan dersi veren öğretim elemanlarına tekrar başvurdukları ve onların rehberliğinden yararlandıkları düşünülmektedir. Ancak öğretmen adaylarının öğrenme ortamının güvenliğini sağlama yeterliliklerinin tam olarak oluşmadığı, bunun da öğretmen adaylarının teorik bilgisini beceriye dönüştüremedikleri, sınıfta rehber öğretmen bulunduğundan dolayı tam anlamıyla sorumluluk üstlenmedikleri anlaşılabilir.

Öğretme Sürecini Planlama İle İlgili Bulgular

Bu aşamada öğretmen adaylarına sorulan 10.(Ders planını açık anlaşılır ve düzenli biçimde yazabilme yeterliliğim), 11.(Amaç ve hedef davranışları açık bir biçimde ifade edebilme yeterliliğim), 12.(Hedef davranışlara uygun yöntem ve teknikleri belirleyebilme yeterliliğim) ve 13. (Konuyu önceki ve sonraki derslerle ilişkilendirebilme yeterliliğim) sorulardan hiç birinde anlamlı düzeyde fark bulunamamıştır.

Ön test ve son test arasında anlamlı bir farkın bulunamaması uygulama ortamının aday öğretmene bir katkı yapamadığı ya da aday öğretmenlerin

süreci planlama bilgisinde yetersizliklerin olduğu ve bunları beceriye dönüştüremedikleri anlaşılmaktadır.

Öğretim Süreci Bulgular

Öğretim süreci ile ilgili anket maddelerine bakıldığında 14. (Çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerini uygun biçimde kullanabilme yeterliliğim) ve 19.(Özetleme ve uygun dönütler verebilme yeterliliğim) maddelerde anlamlı düzeyde fark bulunamazken, 18.(Öğretim araç gereç ve materyalini sınıf düzeyine uygun biçimde kullanabilme yeterliliğim) ve 20.(Hedef davranışlara ulaşma düzeyini değerlendirebilme yeterliliğim) maddelerinde 0,05 düzeyinde; 15 .(Zamanı verimli kullanabilme yeterliliğim), 16.(Öğrencilerin etkin katılımı için etkinlikler düzenleyebilme yeterliliğim) maddelerinde 0,01 düzeyinde ve 17.(Öğretimi bireysel farklılıklara göre sürdürebilme yeterliliğim) maddede ise 0.001 düzeyinde anlamlılık bulunmuştur.

Öğretim süreciyle ilgili istatistiklere baktığımızda yüksek düzeyde farkların olduğu görülmektedir. Bu da gösteriyor ki öğretmen adayları öğretim süreciyle ilgili kuramsal olarak bildikleri kavram ilke, kuram ve teknikleri analiz ederek uygulama alanında beceriye dönüştürüp kendilerini geliştirmektedirler. Öğretim süreciyle ilgili uygulama çalışmalarının öğretmen adaylarına katkı sağladığı, yani öğretmen adaylarının uygulama alanındaki var olan durumla karşı karşıya gelmiş olmalarının onların gelişmelerini sağladığı anlaşılmaktadır. Bununla beraber öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabilme, özetleme ve uygun dönütler verebilme yeterliliklerinde herhangi bir değişimin olmadığı görülmektedir.

Sınıf Yönetimi İle İlgili Bulgular

Sınıf yönetimi ile ilgili maddelere bakıldığında 21.(Derse uygun bir giriş yapabilme yeterliliğim), 22.(Derse ilgi ve dikkati çekebilme yeterliliğim), 26.(Övgü ve yaptırımlardan yararlanabilme yeterliliğim), 28.(Gelecek dersle ilgili bilgiler ve ödevler verebilme yeterliliğim) ve 29.(Öğrencilerin sınıftan çıkarmaya hazırlayabilme yeterliliğim) maddelerde anlamlı bir fark bulunamazken, 23.(Demokratik bir öğrenme ortamı sağlayabilme yeterliliğim), 24.(Derse ilgi ve güdünün sürekliliğini sağlayabilme yeterliliği) ve 27.(Dersi toparlayabilme yeterliliğim) maddelerinde 0,01 düzeyinde, 25.(Kesinti ve engellemelere karşı uygun önlemler alabilme yeterliliğim) maddede de 0,001 düzeyinde yüksek derecede anlamlılık bulunmuştur.

Sınıf yönetimi yeterlilikleri ile ilgili istatistiklerden anlaşılacağı üzere sınıf yönetiminin bazı alanlarında yüksek düzeyde anlamlı farklar

bulunurken önemli bir bölümünde ise anlamlı fark görülmemiştir. Aday öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliliklerinin önemli bir kısmını uygulama ortamında geliştirdikleri buna rağmen önemli bir kısmını ise uygulama ortamında gösteremedikleri, buna bağlı olarak da bir gelişme sağlayamadıkları anlaşılmaktadır. Aday öğretmenlerin derse uygun bir giriş yapabilme, ilgi ve dikkati çekebilme, ödül ve cezayı kullanabilme, uygun ödevler verebilme ve sınıftan çıkmaya hazırlayabilme yeterliliklerini uygulama ortamında yeterince geliştiremedikleri anlaşılmıştır.

İletişim İle İlgili Bulgular

İletişim ile ilgili maddelere bakıldığında 30.(Öğrencilerle arkadaşça ilişkiler kurabilme yeterliliğim) maddeye verilen cevaplarda anlamlı bir düzeyde fark bulunamazken, 33.(Ses tonunu etkili biçimde kullanabilme yeterliliğim) maddede 0,05 düzeyinde; 32.(Konuya uygun düşündürücü sorular sorabilme yeterliliğim) maddede 0,01 düzeyinde bulunmuş, ancak 31.(Anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verebilme yeterliliğim), 34.(Öğrencileri ilgiyle dinleme yeterliliğim) ve 35.(Sözel dili ve beden dilini etkili biçimde kullanabilme yeterliliğim) maddelerde ise 0,001 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur.

İletişim yeterliliklerine bakıldığında çok yüksek düzeyde anlamlı farkların olduğu görülmektedir. Bu verilerden, aday öğretmenlerin öğrenciyle iletişim kurma becerilerini fakülte ortamında gösteremedikleri, fakülte ortamının buna fırsat vermediği buna karşın, aday öğretmenlerin, uygulama sınıflarında öğrenciyle yüz yüze geldiklerinde iletişim kurma becerilerini gösterebildikleri ve kendilerini geliştirebildikleri anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının arkadaşça ilişkiler kurma yeterliliklerinde ise anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Yapılan araştırmada, “Öğretmenlik Uygulaması Dersi”ni alan öğrencilerin görüşlerinde bazı konularda anlamlı düzeyde fark olduğu, bazı konularda ise olmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin ilk ve son test arasındaki süreyi tamamen uygulama okulunda geçirmesi dikkate alınır, onların görüşlerine göre, bilgi ve becerilerindeki değişimde önemli etkenlerden birinin, uygulama okulunda geçirdikleri öğrenme yaşantıları olduğu söylenebilir.

1. Konu alanıyla ilgili araştırma maddeleri, öğretmen adaylarının uygulama ortamlarından(okul) yeterince etkilenmediklerini ortaya

koymaktadır. Uygulama ile teorik bilginin bütünleştirileceği uygulama ortamlarının oluşturulması gerekir.

2. Uygulamaya giden aday öğretmenlerin teorik bilgilerinin yeterli olduğu, bu bilgilerinin uygulama ortamında beceriye dönüştürdükleri ve alan eğitiminde kendilerini daha da geliştirdikleri görülmektedir. Uygulama sürecinde aday öğretmenlerin yeniden kaynaklara yöneldikleri, alan dersi veren öğretim elemanlarına tekrar başvurdıkları ve onların rehberliğinden yararlandıkları düşünülmektedir. Ancak öğretmen adaylarının öğrenme ortamının güvenliğini sağlama yeterliliklerinin tam olarak oluşmadığı, sınıfta rehber öğretmen bulunduğundan dolayı tam anlamıyla sorumluluk üstlenemedikleri, bunu sağlamak için daha fazla sorumluluk alabilecekleri güvenli ortamların oluşturulması gerekir.

3. Aday öğretmenlerin uygulama öncesi almış oldukları eğitimin yetersiz olabileceği gibi, aday öğretmenlerde var olan teorik bilginin uygulama ortamının yetersizliklerinden dolayı fazla bir katkı yapmamış olabileceği de düşünülebilir. Uygulama ortamındaki rehber öğretmenlerin süreci planlama yetersizlikleri buna katkı yapmış olabilir. Bu sebeple rehber öğretmenlerin, araştırmanın bu alanıyla ilgili daha yeterli duruma getirilmeleri gerekir.

4. Bu araştırma gösteriyor ki öğretmen adayları öğretim süreciyle ilgili kuramsal olarak bildikleri kavram ilke, kuram ve teknikleri analiz ederek uygulama alanında beceriye dönüştürüp kendilerini geliştirmektedirler. Öğretim süreciyle ilgili uygulama çalışmalarının öğretmen adaylarına katkı sağladığı, yani öğretmen adaylarının uygulama alanındaki var olan durumla karşı karşıya gelmiş olmalarının onların gelişimlerini sağladığı, ancak yetersizliklerinin olduğu anlaşılmaktadır. Aday öğretmenlerin bu alandaki yetersizliklerinin giderilmesi için, hizmet öncesi eğitimlerinin niteliğinin artırılması gerekir.

5. Aday öğretmenlerin öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabilme, özetleme ve uygun dönütler verebilme yeterliliklerinde herhangi bir değişimin olmadığı görülmektedir. Rehber öğretmenlerin sürecin bu öğeleriyle ilgili fazla bir katkılarının olmadığı, bunu gidermek için öğretmen adaylarına yeterli zamanın verilmesi gerektiği ve farklı rehber öğretmenlerin sınıflarında derslere girmeleri gerekmektedir.

6. Aday öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliliklerinin önemli bir kısmını uygulama ortamında geliştirdikleri buna rağmen bir kısmını ise uygulama ortamında gösteremedikleri, buna bağlı olarak da bir gelişme sağlayamadıkları anlaşılmaktadır. Aday öğretmenlerin derse uygun bir giriş yapabilme, ilgi ve dikkati çekebilme, ödül ve cezayı kullanabilme, uygun

ödevler verebilme ve sınıftan çıkmaya hazırlayabilme yeterliliklerini uygulama ortamında yeterince geliştiremedikleri anlaşılmıştır. Bunun sebebi sınıf rehber öğretmenlerinin sınıf kontrolünü ellerinde tutma isteği, derse ani müdahaleleri ve aday öğretmene güvensizlik gibi etkenler bu durumu meydana getirmektedir. Aday öğretmenlere yeterince inisiyatifin verilmesi ve rehber öğretmenlerin dıştan kontrolü sağlayarak fazla müdahaleci olmamaları gerekir.

7. İletişim yeterliliklerine bakıldığında çok yüksek düzeyde anlamlı farkların olduğu görülmektedir. Aday öğretmenlerin, uygulama sınıflarında öğrenciyle yüz yüze geldiklerinde iletişim kurma becerilerini gösterebildikleri ve kendilerini geliştirebildikleri anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının arkadaşça ilişkiler kurma yeterliliklerinde ise anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bunu gidermek için de öğretmen adayları öğrencilerle ders dışında daha fazla yüz yüze gelebilecekleri ortamların oluşturulması gerekir. Öğrenci seviye ve özelliklerini bilerek davranmak, arkadaşça ilişkiler kurmada katkı sağlayacaktır.

8. Öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımlarının eğitim programlarında yer aldığı günümüzde bu dersin önemi daha da artmıştır. Bu dersteki başarıların süreklilik kazanması ve artırılması için öğretmen, öğretim üyesi iletişimi, bilgi paylaşımı ve danışmanlığının çok daha iyi olması gerekir.

9. Okul uygulaması dersi aday öğretmenlerin önceden edindiği bilgileri hatırlayıp kullandığı ve beceriye dönüştürdüğü bir derstir. Dersin uygulama etkinlikleri zenginleştirilmeli, aday öğretmenlerin gözlem ve uygulama programlarına gereken önem verilmelidir.

KAYNAKÇA

Azar, A. (2003). *Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşlerinin Yansımaları*. Milli Eğitim, 158.

Duch, B. (1995). "What is Problem Based Learning, Preparing Teachers and Students for Effectiveness". *About Teaching*, No: 47, January 1995. <http://www.udel.edu/pbl/cte/jan95-what.html>

Kiraz, E. (2001). "Aday Öğretmen-Rehber Öğretmen Etkileşimi. Mesleki Gelişimde Diğer Boyut". *Eurasian Journal of Educational Research*, 5.

Maynard, T. & Furlong, J. (1994). "Learning To Teach and Models of Mentoring" *Perspectives on School-based Teacher Education*.

Savery, J. R. & Duffy, T. M. (1996). "Problem Based Learning: A Instructional Model and Its Constructivist Framework". In B. G. Wilson, *Constructing Learning Environments: Case studies in instructional design Educational Technology Publications*. 135-148.

şahin, Ç. (2004). "Okul Deneyimi-II İşbirliğinde Tarafların Karşılıklı Beklentileri". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 13-27.

Tüfekçi, S. (1998). Öğretmenlik Uygulamasının Değerlendirilmesi: Gazi Eğitim Fakóltesi'nde Bir Uygulama. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yapıcı, ř. & Yapıcı, M. (2004). "Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi 1 Dersine İlişkin Görüşleri". *İlköğretim-Online*, 3, 54-59, (Online): <http://ilköğretim-online.org.tr>

YÖK. (2001). *Okullarda Uygulama Çalışmaları*. Ankara: YÖK/DÜNYA BANKASI Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi.